

פרשת שופטים

תשע"ח

"שׁוֹם תִּשִּׂים עֲלֶיךָ מֶלֶךְ אֲשֶׁר יִבְחַר ה' אֶל-לִקְיָה בּוֹ" (דברים יז, טו).

מחלוקת בגמרא (סנהדרין כ ע"ב) אם מינוי מלך זה מצווה (התורה רוצה דווקא שישראל ישימו מלך), או שזה רק אם כבר עושים מלך. על כל פנים, יש שאומרים שהיום זה כבר מצווה. אחרי שה' נתן לדוד את המלכות, עכשיו זה כבר זכות, יש זכות לדוד על המלכות. אנחנו מתפללים כל יום על מלכות בית דוד, גם בתפילה וגם בברכת המזון. יש זכות לבית דוד על המלכות.

אחד מתפקידי המלך הוא להיות דוגמה.

עולם הזה בחלקו הוא כדי להיות דוגמה למה שבעולמות העליונים.

ה' ברא בעולם הזה אהבה בין איש לאשתו כדוגמא לאהבה בין ה' לכנסת ישראל, כל שיר השירים עוסק בזה; אהבה בין אב לבנו כדוגמא לאהבת ה' לישראל, אז כך גם המלך הוא דוגמא למלכות שמיים. לעורך אותנו לקבל מלכות שמיים. כשהמלך מתנהג בסדר הוא דוגמא למלכות שמיים.

העניין של מלכות מאוד קשור לראש השנה.

יש לנו כלל, שברכה יכולה לכלול כמה עניינים, אבל תחתום בנושא אחד: **"בְּיוֹם... מִגֵּן אֲבֹתָם"**, ולא "מִגֵּן אֲבֹתָם" וקונה הכל וזוכר חסדי אבות.

חותמים רק ב"מִגֵּן אֲבֹתָם". ב"מחיה המתים" חותמים רק "מחיה המתים".

אז למה בראש השנה החתימה היא **"מֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ, מְקַדֵּשׁ יִשְׂרָאֵל וְיוֹם הַזִּכְרוֹן"** - או אם זה בשבת, **"מְקַדֵּשׁ הַשַּׁבָּת וְיִשְׂרָאֵל וְיוֹם הַזִּכְרוֹן"**? למה זה לא חתימה בכמה נושאים ביחד?

אז הגמרא הסבירה (ברכות מט ע"א) שישראל ויום הזיכרון זה נושא אחד - ישראל מקדשים את יום הזיכרון.

ה' מקדש את ישראל והם מקדשים את יום הזיכרון. שבת ויום הזיכרון זה גם נושא אחד, נושא הזמן - היום הוא יום כה קדוש שהוא גם שבת וגם יום הזיכרון, זה נושא אחד.

אבל **"מֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ"** ו"מְקַדֵּשׁ יִשְׂרָאֵל וְיוֹם הַזִּכְרוֹן" אלו שני נושאים, ויש לנו כלל לא לחזור בשני נושאים?

אז צריך לומר שזה לא שני נושאים, זה נושא אחד.

זה עיקר מהותו של ראש השנה - המלכת הקדוש ברוך הוא על בעולם, להכיר שה' הוא מלך העולם.

אז זה לא שני נושאים, אלא ש"מֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ" זה המהות של יום הזיכרון.

ראש השנה הוא היום השישי של ששת ימי בראשית.

"לַעֲשֶׂה נִעְשָׂה בְּחִפְצוֹ כָּל אֲזֵי מֶלֶךְ שְׁמוֹ נִקְרָא" - גם לפני שהיה אדם הקדוש ברוך הוא היה מלך תמיד, ה' מלך ה' מלך וה' ימלוך לעולם ועד, אבל לא היה מי שיקרא לו מלך. **"לַעֲשֶׂה נִעְשָׂה בְּחִפְצוֹ כָּל"** - כשנברא האדם, **"אֲזֵי מֶלֶךְ שְׁמוֹ נִקְרָא"** - רק כשנברא האדם אז ה' נקרא מלך.

"זָכְרוֹן לַיּוֹם רִאשׁוֹן". כמו יום בריאת העולם שבו אדם הראשון קרא לה' מלך, כך כל שנה בראש השנה אנחנו ממליכים את ה' ומודיעים שהוא מלך. אמנם עושים את זה בכל יום, גם היום הוא מלך העולם, אבל בראש השנה עיקרו זה לבשר את מלכות ה'. לכן בכל יום אנחנו אומרים **"הָאֵל הַקָּדוֹשׁ"** ובעשרת ימי תשובה אנחנו אומרים **"הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ"**, **"הַמֶּלֶךְ הַמְּשֻׁפָּט"** - אלו ימים של גילוי מלכות שמיים. זה עיקרו של יום.

ראש השנה הוא יום ראשון בעשרת ימי תשובה, ויום הכיפורים הוא יום אחרון של עשרת ימי תשובה, אבל יש הבדל גדול ביניהם: בראש השנה אוכלים ושותים, וביום הכיפורים התורה ציוותה לצום, לא לאכול ולא לשתות. אם שניהם ימי תשובה, למה ההבדל הזה?

אני לא אומר טעמא דקרא, אבל אולי אפשר להבין שראש השנה הוא יום תשובה כללית, עיקר התשובה היא קבלת עול מלכות שמיים. להכיר שה' הוא מלך העולם, הוא לא מלך כמו בכל המדינות שאין לו מה לומר אלא הוא מלך שהכל על פיו. הוא השופט הוא הדין והוא המחוקק, והוא גם המוציא לפועל. הכל עושה הקדוש ברוך הוא לבדו, אין רשות אחרת חוץ ממנו יתברך.

אז ראש השנה הוא זמן שאני מכיר את מלכות שמיים, ההכרה הכללית, שממילא שייך לעשות תשובה על כל מה שעשיתי לא בסדר, כי אני מכיר שכל מה שחשבתי להצליח לא לפי רצון ה' לא יצליח, לא שווה לנו.

זו התשובה השורשית של ראש השנה, אבל לא נכנסים לפרטים של מה עשיתי לא בסדר: אם חיללתי שבת או גזלתי או משהו אחר. להפך - מקפידים בראש השנה לא להזכיר חטאים, כדי לא לעורר קטרוג חס ושלום. יש שאפילו מדלגים על המשפט **"אֲבִינוּ מִלִּכְנוּ חֲטָאוֹנוּ לִפְנֵיךְ"**.

אבל על כל פנים לא מפרטים חטאים בראש השנה. ביום כיפור להפך, מפרטים: אשמנו, בגדנו, עשיתי כך וכך, צריך לפרט את החטאים. כי ראש השנה זו התשובה השורשית, יום הכיפורים זה התשובה הפרטית על כל חטא וחטא.

אם יש חומה שצריך להפיל, ישנן שתי דרכים: אפשר לקחת פטיש ולסתור כל אבן ואבן, או לחפור מתחת לחומה והחומה תתמוטט ממילא, רק להיזהר שהחומה לא תפגע באף אחד.

בראש השנה אנחנו חופרים מתחת לחטא, מראים שכל החטאים אין בהם ממש, מלכות שמיים היא הכל ואין דבר חוץ ממנה. ביום כיפור אנחנו סופרים כל אבן מאבני החומה: מה שחיללתי שבת זה לא בסדר, מה שגזלתי זה לא בסדר וכו'.

ביום כיפור אנחנו מתענים, אבל בראש השנה להפך, צריך לאכול ולשתות: **"אֲכָלוּ מִשְׁמָנִים וְשָׂתוּ מִמֵּתִיקִים וְכו' כִּי קָדוֹשׁ הַיּוֹם לְאֲדֹנֵינוּ"** (נחמיה ח, ז).

זה יום שממליכים מלך. מקובל במדינות שכששממליכים מלך עושים משתה, אז אנחנו עושים משתה ליום שבו ממליכים את המלך.

מה שאוכלים סימנים בראש השנה, דנו בזה האם זה לא נחוש - בגלל שאני אוכל דבש מגיעה לי שנה טובה ומתוקה? אם אני לומד תורה מגיעה לי שנה טובה ומתוקה! אם אני מתפלל, עושה צדקה, אז מגיעה לי שנה טובה ומתוקה! אבל בגלל שאני אוכל דבש?

גם שאר הסימנים שאנחנו עושים, כל מיני סימנים שנמצאים בגמרא (הוריות יב ע"א). המאירי מסביר שזה כדי לעורר אותנו. בתפילה אדם זוכר שהוא עומד ביום הדין, באוכל הוא לא כל כך זוכר שהוא ביום הדין. הסימנים נועדו להזכיר לנו גם באוכל שאנחנו עומדים ביום הדין, איזו שנה תהיה לנו, שניכתב לחיים טובים, שיקראו זכויותינו ושיקראו רוע גזר דינינו ושאר דברים טובים, אבל לא שהדבש ימתיק את הדין. אולי כן, אחרי שיש סעיף ב"שלחן ערוך" לאכול סימנים, אז אכילת הסימנים תוסיף לזכויות שלי. אבל לא מצד עצם אכילת הסימן, אלא העיקר הוא קבלת עול מלכות שמיים.

אם אני מקבל על עצמי עול מלכות שמיים בלב שלם, אז יהיה יותר קל ביום הכיפורים להתחרט על כל מה שעשיתי שלא כדין.

אז יסוד התשובה זה קבלת עול מלכות שמיים בראש השנה.

תשפ"ב

"שֹׁפְטִים וְשֹׁטְרִים תִּתֵּן לָהֶם בְּכָל שְׁעָרֶיךָ אֲשֶׁר ה' אֱ-לֹהֶיךָ נָתַן לָךְ לְשִׁבְטֶיךָ" (דברים יז, יח). אמרו שיש כאן רמז לשיטת הרמב"ם (יום טוב ו, כא), שהרמב"ם אומר שבית דין ממנים בחגים שוטרים מיוחדים להשגיח.

כשבני אדם מסתובבים בשדות ובמדינות, יכולים לבוא לידי חטא.

אז צריך השגחה מיוחדת שלא יבואו לידי חטא.

וזה אחרי שהתורה אומרת בסוף הפרשה הקודמת (דברים טז, טז): **"שְׁלוֹשׁ פְּעָמִים בַּשָּׁנָה יֵרָאֶה כָּל זָכוֹר אֶת פָּנֵי ה' אֱ-לֹהֶיךָ"**,

אז התורה עכשיו אומרת **"שֹׁפְטִים וְשֹׁטְרִים תִּתֵּן לָהֶם"** - שבחגים תמנה שופטים ושוטרים שלא תבוא לידי חטא.

אבל חוץ מזה אמרו, שהפסוק הזה רומז גם לאדם עצמו,

שהאדם עצמו ימנה לו שופטים על העיניים שלו ועל הפה שלו, על כל השערים שלו.

שלא יכניס לתוכו מראות שלא צריך לראות, שלא ישמע דברים שלא צריך לשמוע ושלא ידבר דברים שלא צריך לדבר.

להשגיח לא רק על מה שאוכלים. ודאי צריך להשגיח שיהיה כשר, אבל שגם מה שמדברים יהיה כשר.

לא לדבר דברים אסורים.

זה **"שִׁפְטִים וְשִׁטְרִים"** שאדם צריך.

הדברים האלה נכונים בכל ימות השנה,

אבל בוודאי כדאי במיוחד להשגיח כעת, בחודש אלול, שאנחנו מרגישים את קרבת

הקדוש ברוך הוא אלינו - **"אֲנִי לְדוֹדִי וְדוֹדִי לִי"** (שיר השירים ו, ג).

צריך לשמוח בקרבה הזו, לייקר אותה, ולהשתדל להיות ראוי לקרבת אלוקים,

להשתדל להיות טהורים ומוכנים לקראת יום הדין.

יש מאמר חז"ל (איכה ג, מ): יום שכתב הקב"ה **"רְאֵה אֲנֹכִי נֹתֵן לַפְּנִיכֶם הַיּוֹם בְּרָכָה**

וְקִלְלָה" (דברים יא, כו),

מאותו יום **"מִפִּי עֲלִיּוֹן לֹא יֵצֵא הָרְעוֹת וְהַטּוֹב"** (איכה ג, לח).

מה זאת אומרת?

שהיותו וה' אומר, אני נותן לפניכם ברכה וקללה - בכס זה תלוי אם תהיה שנה הבאה

ברכה או קללה, תלוי במה שאתם עושים.

אם אתם הולכים בתורה אשר ציווה משה אז תהיה ברכה, ואחרת יהיה אחרת.

אז **"מִפִּי עֲלִיּוֹן לֹא יֵצֵא הָרְעוֹת וְהַטּוֹב"** - הוא כבר לא צריך להחליט, אתה מחליט

לעצמך אם תהיה לך שנה טובה או חס ושלום להפך.

אנחנו באים בעוד חודש לצעוק לקב"ה **"זְכֵּרְנוּ לַחַיִּים מֶלֶךְ חַפֵּץ בַּחַיִּים"**.

אבל הקב"ה אומר לנו: אני לא צריך לזכור, אתם צריכים לכתוב.

אתם כותבים אם יהיה **"בְּסֶפֶר חַיִּים טוֹבִים וכו'"**, זה תלוי בכם.

ה' נתן לנו חודש להתכונן לקראת יום הדין הגדול.

שכל ישראל יצאו זכאים בדין - יכתבו ויחתמו לגאולה וישועה לחיים ולשלום, לכל

בית ישראל.

